

BERGS i D.R. KONGO

NYHETSBREV NOVEMBER 2022

Det som verkade omöjligt vändes till en smakstart

Här kommer en hälsning från Marie o Urban Berg. Veckan före avresan mot en ny arbetsperiod i Bukavu Kongo, fick Urban intensiva ryggsmärtor med stora svårigheter att röra sig. I det läget var det otänkbart att klara flygresan. Men tack vare förböner, medicinering och andra hjälpmedel gick besvären tillbaka och resan kunde genomföras utan nämnvärda problem.

Vi anlände till Bukavu 18 september tillsammans med två forskarkollegor till Marie från Göteborgs universitet och en svensk barnmorska som arbetar för UNFPA i Rwanda. Syftet med deras resa var att tillsammans med oss hålla i en utbildning, som också är en del i ett forskningsprojekt kopplat till uppstart av barnmorskeutbildning på universitetet UEA. Kursen riktade sig till lärare men också nyckelpersoner på de sjukhus, där barnmorskorna ska göra praktik. Ämnet var personcentrerad vård enligt en modell som utvecklats på Centrum för Personcentrerad Vård

vid Göteborgs universitet och som nu översatts till franska och skall anpassas till den kongolesiska kontexten. Personcentrerad vård ska nämligen bli en profil på den nya barnmorskeutbildningen. Det var med viss bävan vi startade utbildningen. Vi hade gott stöd av Desiré Alumeti, dekan på fakulteten. Urban o Ewa höll i den teoretiska delen av undervisningen

Redan första dagen noterade vi en överraskande positiv respons från alla deltagare, både avseende innehållet i kursen och den interaktiva pedagogiken. En av deltagarna sa: "Jag har arbetat som läkare i över 20 år, men detta att se patienten som en person som ska göras delaktig i vård och behandling är för mig helt nytt. Detta synsätt måste få genomsyra all vår vård".

Kyrkbesök i Bukavus fattigkvarter

I miljonstaden Bukavu finns en kyrka i nästan varje kvarter. Av dessa är 357 protestantiska kyrkor, därav 109 som tillhör svensk pingstmissions systerkyrka CEPAC. I de flesta kyrkor är det fullt med folk och ofta hörs högljudd bön från klockan 5 på morgonen.

Låt oss ta er med till vårt senaste kyrkbesök, i Kasheke som ligger i ett slumområde i utkanten av Bukavu. Kyrkan har tidigare drabbats av splittring till följd av dåligt ledarskap, men nu är det en positiv utveckling under ledning av vår vän pastor Fidèle Chirala. Urban var inbjuden att predika och talade om betydelsen av att som Guds familj hålla samman i enhet.

Vi fick se ett tydligt exempel på att Bukavu är en segregerad stad med stora klyftor precis som Göteborg. I andra delar av staden bor rika kristna i palatsliknande hus medan människorna i Kasheke bor i enkla skjul av trä och plåt, och det fanns ingen bilväg fram till kyrkan. Hur ska samhörighet kunna skapas mellan kristna som lever under så olika livsvillkor?

I slutet av gudstjänsten presenterade Pastor Chirala församlingens centrala verksamhet och behov genom tal från barnen, ungdomarna och kvinnorna. Som alltid fanns det förväntningar att vi skulle komma

med ekonomiska bidrag. Vi förklarade att vi inte kommer med pengar utan främst för att lyssna in och ge råd utifrån behov och förutsättningar. Flera ekonomiska behov presenterades för oss. Vi valde ge vårt lilla ekonomiska stöd till ungdomarnas arbete som riktar in sig på att nå den stora gruppen unga runt kyrkans område som söker sig till droger och kriminalitet.

Kamp för vård åt fattiga patienter och nytt hopp för slitna höfter

På Panzishuset, där vi arbetar, är förutsättningarna väldigt olika när det gäller möjligheten att få vård. Kvinnor som drabbats av sexuellt våld får all vård gratis inom ramen för det s k SVS-projektet (Survivors of Sexual Violence), där stora gåvor från externa givare kanaliseras genom Panzistiftelsen. Det är en fantastisk verksamhet med internationellt gott rykte.

För andra patientgrupper som vårdas på sjukhuset gäller helt andra förutsättningar, och en hel del patienter blir i praktiken uteslagna från adekvat vård, eftersom de inte kan betala. På sjukhuset finns en "hjälpkassa" där vi från Smyrna bidragit med 30–40 000 kronor/år, men

behovet är mångdubbelt större. Om du vill stötta dessa patienter finns möjlighet göra det via Smyrnakyrkan som förmedlar vidare till Panzisjukhuset. Swish: 123 588 16 44. Notera "Hjälpkassan Panzi".

Vid månadsskiftet oktober-november kom ett team från Frankrike med den mycket erfarne ortopedkirurgen doktor Etienne i spetsen, för att introducera höftprotesoperationer på Panzisjukhuset i den nya fina operationsbyggnaden. Teamet hade med sig all utrustning som behövs vid sådana operationer. Priset är 1500 USD, vilket ur ett kongolesiskt perspektiv är högt, men jämfört med grannländerna är det ett lågt pris. Jag, Urban, var med och utbildade personalen på sjukhuset inför uppstarten, utarbetade patientinformation, träffade patienter och bedömde röntgenbilder tillsammans med kollegan Dr Nfundiko för att se vilka patienter som skulle kunna opereras samt följde upp efter operation.

Det blev 6 operationer under de dagar det franska teamet var på plats. En av patienterna var vår gamle trotjänare Epiki, som varit operationsassistent under många år både i Lemera och på Panzi, och fortfarande tar sig till jobbet 77 år gammal för att sittande göra småsysslor på operationsenheten. Han bor 400 m från sjukhuset, men har sista tiden behövt få hjälp med bil till sjukhuset på grund av en kraftigt smärtande höft. Epiki var i högsta grad i behov av en protesoperation. När vi pratade med honom om riskerna med en sådan operation sa han: "Jag är inte rädd, jag vilar i Guds hand och skulle det vara dags för mig att flytta till himlen så är jag beredd". Operationen gick bra, och nu är han uppe på benen och tränar för fullt.

Inga kvinnor har dött i havandeskapsförgiftning sedan insamlingen vid Mukwege-galan i Smyrna betalat vården vid denna komplikation

Havandeskapsförgiftning är en komplikation som drabbar cirka 5 % av de gravida och är en orsak till mödradöd här i Kongo. Sjukdomen utgår troligen från moderkakan, drabbar immunförsvaret och påverkar blodcirkulationen till många viktiga organ. Ofta upptäcks komplikationen vid graviditetskontroller, eller att kvinnan söker för svår huvudvärk, ögonflimmer, omfattande svullnad, eller ont i mellangärdet. När sjukdomen är svår kan kvinnan få kramper. Tillståndet kan också ge tillväxthämning hos barnet. Det är viktigt att få ner blodtrycket på den drabbade. Oftast försvinner problemen när kvinnan fött sitt barn. På Panzisjukhuset vårdas också kvinnor med havandeskapsförgiftning som remitterats från andra vårdenheter i hälsozonen. För att rädda liv krävs snabb och korrekt behandling, men det kostar en hel del, mellan 200 och 1300 USD per patient. Sedan dryga året tillbaka betalas vården av dessa patienter av insamlingsgalans medel.

En kvinna som fått hjälp är 32-åriga Faraja som väntade sitt första barn då hon i mitten av åttonde graviditetsmånaden plötsligt fick svåra smärtor i mellangärdet och sökte vård vid ett litet sjukhus som ligger 5 kilometer bort. Där upptäcktes ett mycket högt blodtryck och äggvita i urinen och när hon plötsligt krampade skickades hon till Panzisjukhuset. När hon kom in var hon i koma. Adekvat behandling sattes in. Men då det väntade barnet visade tecken på syrebrist, gjordes ett kejsarsnitt och en liten flicka på 1800 gram föddes. Både Faraja och hennes lilla flicka fick intensivvård i början, separerade från varandra. Men efter en vecka försvann Farajas besvär, hon handmjölkade ut sin bröstmjolk som gavs till hennes flicka med sond. Några dagar senare kunde mor och barn vårdas tillsammans på enheten för "Känguruvård".

Sedan Smyrnapengarna har betalat vården av kvinnor med havandeskapsförgiftning har inga mödrar dött. Ett par barn har dött eller varit döda då kvinnan kommit in, dessa har varit mycket prematura eller mycket tillväxt-hämmande. Nu är Smyrnapengarna snart slut och vi vet om vi har möjlighet fortsätta betala denna förhållandevis dyra vården.

Nu är barnmorskeutbildning i gång på universitetet UEA

Den 3 oktober startade universitetet UEA:s barnmorskeutbildning enligt samma modell som vi har i Sverige, dvs 18 månaders utbildning av högskoleutbildade sjuksköterskor, och där jag Marie är ansvarig. Det är 31 studenter, varav flera mycket erfarna sjuksköterskor där flera redan agerar som barnmorskor och har chefspositioner eller andra ansvarsfunktioner. Så det är inga duvungar precis. Men då de saknar utbildning till barnmorska som följer internationella standards vill de studera. Vi utbildar enligt Kongos nationella utbildningsplan. Och med profil av personcentrering, många simuleringsbaserade undervisningsaktiviteter aktiviteter och på sikt utveckla digitala verktyg, ser vi framtiden an. Jag, Marie, tackar Gud varje vecka vi har lyckats utbilda enligt plan,

även om också denna utbildning, precis som läkarutbildningen, framöver riskerar blir elastisk vad gäller tidsplanen.

Panzisjukhusets "Smyrnarum" gav färre kejsarsnitt och kommer påverka inredning och vård på nya förlossningsenheten

Med stöd av de insamlade pengarna vid Mukwegegalan i oktober 2019 har vi kunnat påvisa något sensationellt som blir modell för framtida vård.

Det så kallade Smyrnarummet med dess uteplats som vi byggde för att genom avstressad miljö främja flödet av "födande hormoner", visade sig ha mirakulösa effekter. Andelen kejsarsnitt var betydligt färre hos gruppen kvinnor som vårdats där. Vi i svensk kongolesiska forskningsteamet jobbar på en vetenskaplig artikel.

Nu är hela byggnaden, inklusive detta rum rivet men tack var testrummet och studien har vi starka bevis som kommer styra inredning och organisation i den nya enheten som är under uppbyggnad. Marie har uppdraget att jobba med inredningen. Finns någon inredningsarkitekt hemma i Sverige som kan bistå? Än så länge dröjer det månader innan lokalerna är klara, men invigning planeras till nästa vår/sensommar, och planering av inre miljön är i startgroparna.

Invigning av “Center of Excellence Denis Mukwege”

Den 1 november invigdes det nybyggda inter-disciplinära centrat på UEA för forskning och utbildning med fokus på kvinnor som utsatts för sexuellt våld, kvinnligt ledarskap men också jämställdhet och fred. Den stora vackra byggnaden fick också stå värd för andra internationella kongressen “la chaire internationale Denis Mukwege”, som lanserades i Liège i Belgien 2019 och som nu hölls i Bukavu 1–3 november. Syftet är att dela kunskap, erfarenhet och bidra till fortsatt påverkansarbete kring sexuellt och könsbaserat våld mot kvinnor. Omkring 400 personer var med, därav många internationella gäster.

I sitt tacktal i samband med invigningen lyfte Dr Mukwege upp hur han formats av missionärer alltsedan sin ungdom och han vände sig särskilt till den tidigare rektorn Daniel Halldorf samt Marie o Urban Berg, men han nämnde också Svein Haugstvedt och Veikko Reinikainen. Det kändes oväntat men givetvis uppmuntrande att få denna uppmärksamhet i ett så celeberrt sammanhang. Vid andra tillfällen med kända

och inflytelserika internationella gäster nämns det sällan att Panzisyukhuset har sin identitet som missionssjukhus. Det brukar beskrivas som Denis Mukweges sjukhus och ett centrum för vård av överlevare efter sexuellt våld. Men historien kring Panzisyukhuset har ju rötter som sträcker sig långt tillbaka i tiden.

Panzisjukhusets medarbetare har bidragit till stolar i Frihamnskyrkan

I samband med en julfest för personalen inom förlossningsvården förra året föreslog Dr Mukwege att medarbetarna på Panzisjukhuset skulle göra en insamling till bygget av Frihamnskyrkan. "Vi har fått så mycket hjälp från Smyrna, nu är det vår tur att ge något tillbaka", uttryckte han. Detta resulterade i en gåva på 5 000 USD, vilket nu ska omsättas till inköp av stolar. Smyrnateamet som deltog vid CEPAC:s 100-årsfirande i Bukavu i augusti framförde ett tack och överlämnade en tavla på det pågående kyrkbygget. Tavlan pryder en av väggarna utanför Dr Mukweges kontor.

Smyrnakyrkans föreståndare Mats Särnholm har nu skickat en hälsning till Dr Mukwege med tack och bilder på de stolar som Panzisjukhusets personal bidragit till. Det är stort när ömsesidigheten blir så tydlig i vår relation mellan Smyrna och Panzisjukhuset.